

**Savaşın Kalbinde
Değişmeyen
İhtiyaç:**

**Taş ve Sopadan
Hafif Silaha**

www.alpusam.com

ALP USAM
ULUSLARARASI STRATEJİ ANALİZ MERKEZİ

Savaşın Kalbinde Değişmeyen İhtiyaç: Taş ve Sopadan Hafif Silaha

“-Savaştan kaçınmak mümkün değildir, sadece düşmandan üstün olana kadar erteleriz.

-Savaş kimlere gerekli ise onlar için haklıdır ve silahlar tek umut olduğunda kutsaldır.”

N.Machiavelli

1. Giriş

Tarih bize göstermektedir ki; çıkar odaklı karmaşık ilişkilere ve değişken ittifaklara bağlı olarak olasılık ve belirsizlikleri artan dünyamızın yayılma potansiyeline sahip gelişmeleri, **ihtiyatsızlar için merhametsizdir**.¹ Devletler, bu olasılık ve belirsizliklerle örülü dünyada ya güvenlik kaygısıyla var olma, varlığını sürdürebilme ya da daha iyisini elde etme, hükmetme amacıyla birbirleriyle mücadele etmek zorunda kalmıştır. Çoğu zaman bu mücadele; **cebir kullanma**² seviyesine ulaşmış, devlet ve toplumlar arasında savaşlar cereyan etmiş ve **herhangi bir şeyin neden olabileceği**³ savaş tüm eylem ve söylemleriyle **her anlamda insan yaşamını etkilemiştir**.

Çatışma ve savaşlara evrilebilecek kelebek etkisine sahip gelişmelerin hâkim olduğu günümüz dünyasında, özellikle **güvenliğin tehlikede** olduğu kriz zamanlarında hem birey hem de devlet olarak **hayatta kalmak** maksadıyla **silahlanmak** ise bir **zorunluluk** haline gelmiştir.

Dünyamıza hâkim olan kuşku, belirsizlik ve ihtiras olguları ile güvenlik kaygıları, birey ya da devletin, her an patlamaya hazır bir çatışmanın taraflarından biri olma ihtimalini de artırmaktadır. Bu olasılığın varlığı, sınırları aşan krizleri yeni hayatın normal haline getirmektedir. Bu noktada, refah ve güvenliği sağlamak ya da hayatta kalmak için izlenecek **en iyi strateji ise kuvvetli olmak**⁴ veya **saldırılmaz konumda bulunmaktır**.⁵ Bu meyanda, harplerin şekillendirdiği dünya tarihi irdelendiğinde, geçmişten günümüze **sürdürülebilir caydırıcı güce** sahip olanların, hayatta kalmayı başardığı görülmektedir. Sürdürülebilir caydırıcı güce sahip olmak ise **değişime uyum sağlayabilmekle**⁶ mümkündür.

¹ Oryantalist Leone Caetani; “Tarih ihtiyatsızlar için merhametsizdir.”

² Keskin Funda, (Mayıs 1998). *Uluslararası Hukukta Kuvvet Kullanma: Savaş, Karışma ve Birleşmiş Milletler*, Mülkiyeliler Birliği Vakfı Yayınları: 20, Ankara, s.68

³ İyiat, Bora. *Savaş, Taktik ve Strateji Üzerine*.

http://devlet.com.tr/makaleler/yazi/166/Savas_Taktik_ve_Strateji_Uzerine.html (Erişim tarihi:08 Kasım 2023)

⁴ Clausewitz C. (2018). *Savaş Üzerine*. Alfa Klasik, Çeviren H. Fahri Çeliker

⁵ Sun TZU. (2018). *Savaş Sanatı*. KASTAŞ Yayınevi. Baskı 16. Çeviren Adil DİMER.

⁶ Leon C. Megginson; Louisiana Eyalet Üniversitesi işletme profesörü. 1963 yılında Güneybatı Sosyal Bilimler Derneği toplantısında yaptığı konuşma. “En güçlü veya en zeki olan değil, değişime en çok uyum sağlayabilen hayatta kalır”.

Bunun için de geçmişten geleceğe köprü kurarak, **gelişmelerin nereye evrileceğini** ve jeopolitik rekabet ortamının **koşullarının neler olabileceğini** öngörmek, öngörülen bu koşullarda **neye ihtiyaç duyulacağını** ortaya koymak gerekir.

Bu çalışmada, **savaşın savaştan öğrenileceği**⁷ gerçeğinden hareketle; geçmişten günümüze harpler ile Rusya-Ukrayna ve İsrail-Hamas Savaşları **hafif silah** boyutunda analiz edilmeye çalışılmış ve geleceğin muharebe sahasının koşulları ile **hafif silah ihtiyacına** yönelik değerlendirmeler ortaya konmuştur.

2. Hafif Silahların Gelişimi Çerçevesinde Harp Tarihine Genel Bir Bakış

Harp tarihi incelendiğinde, hasmı etkisiz hale getirme yöntemlerinin uygarlığın ilerlemesine paralel gelişerek daha ölümcül bir hal aldığına ve harbin evrimine yönelik prensipler ortaya koymaya yetecek düzeyde tecrübe barındırdığı görülmektedir. Teknoloji ve strateji odağında **her çağ kendi savaşını yaratmış**,⁸ ancak **savaşın doğası değil karakteri değişmiştir**.⁹ Bu nedenle; savaşın değişmeyen doğasını anlayarak, karakterindeki değişimi kavramak ve olandan olacağı tahayyül ederek **neye ihtiyaç duyulacağını** analiz etmek, değişime ve yeniliğe **uyum sağlayacak stratejiler** geliştirmek gerekir.

Farklı boyutlarıyla birçok disiplinin ilgi odağı olan savaş üzerine çalışma yapan teorisyenler harbin evrimini genelde; muharebe taktik ve tekniklerine, mevcut harp silah ve araçlarına, icra şeklindeki yenilikçi yöntemlere, neden-sonuç ilişkilerine ve ihtiyaç-buluş döngüsüne göre tasnif etmeye çalışmaktadır. Ancak hemen hemen hepsinin üzerinde hem fikir oldukları konu; evrimin daha çok **teknolojik** ve **stratejik** yeniliklere bağlı olarak, kendinden önceki nesillerin karakteristiklerini de içerecek şekilde gerçekleştiği yönündedir. Literatürde yer alan harbin nesillere göre tasnifi çalışmasında **hafif silahlar** özelinde göze çarpan hususlar şunlardır;

◆ Birinci Nesil Savaşlar, **yivsiz tek namlulu tüfeklerin** kullanıldığı, piyade ağırlıklı savaş türüdür.

◆ İkinci Nesil Savaşlar, **menzil ve isabet oranlarının arttığı, yivli ve setli silahların** kullanılmaya başlandığı, **makinelî tüfeklerin** tarafları **siper harbine** zorladığı I. Dünya Savaşı ile özdeşleştirilir.

⁷ Mao Zedong; “Savaşı savaştan öğrenin”

⁸ Clausewitz C. (2018). *Savaş Üzerine*. Alfa Klasik, Çeviren H. Fahri Çeliker,

⁹ Gray, Colin S. (2007). *Irregular Warfare, One Nature, Many Characters*. <http://www.au.af.mil/au/ssq/2007/Winter/gray.pdf>., aktaran Toptaş, E. (2015). *Harbin Doğası ve Karakteri Bağlamında Hibrit Savaş*. Milli Güvenlik ve Askeri Bilimler Akademik Dergisi. 2 (8). s.1-17, <https://docplayer.biz.tr/59631584Harbin-dogasi-ve-karakteri-baglaminda-hibrid-savas-erguder-toptas.html>. (Erişim Tarihi:11 Kasım 2023)

◆ Teknolojinin başat rol aldığı, **üzerinde silah monte edilmiş tank ve uçakların** muharebe alanında yer aldığı, **manevra kabiliyeti** ve **süratin** ön plana çıktığı, **şehirlerde** gerilla savaşlarının, direnişçilerin ve milislerin görüldüğü II. Dünya Savaşı ise Üçüncü Nesil Savaşlardır.

◆ Dördüncü Nesil Savaşlar ise, klasik ve konvansiyonel harbin önemsizleşmeye başladığı, savaş alanının, **savaşanların, sivil asker ayırımının** güçleştiği, devlet dışı aktörlerin yer aldığı, **gerilla taktiklerinin, terörizmin** ve asimetrik tehditlerin daha yoğun kullanıldığı ayrıca günümüz Hibrit Savaş tohumlarının da görülmeye başlandığı savaş türüdür.¹⁰

◆ Son olarak günümüzde; devlet sınırlarının ötesine uzanan güvenlik ihtiyacına ve kapsamlı genişleyen değişken tehdit algısına bağlı olarak, konvansiyonel harbe varmayan, düşük yoğunluklu çatışmaların önem kazandığı, her türlü taktik, teknik ve stratejilerle vasıtaların kullanıldığı, uzun soluklu mücadeleler yaşanmaktadır. Hibrit Savaş kavramı ile yeni olmayan ancak farklı bileşenlerin, imkân ve kabiliyetler ölçüsünde ve gelişen duruma göre asimetrik etki yaratacak şekilde, daha aktif ve etkili, daha kapsamlı ve hızlı kullanıldığı bir mücadele şekli ortaya çıkmıştır. Hibrit Savaş;

○ Birçok savaş çeşidinin, **paramiliter yapılar, gönüllüler ve milisler** ile esnek ve eğitilmiş silahlı güçler tarafından anın şartlarına uygun olarak bir arada kullanıldığı, sürekli ve sınırsız olarak millî güç unsurlarının tamamını içerisine alan bir mücadeledir ve en belirgin özelliği, **terörist teknikleri** ile **üstün teknolojinin** yeni taktik ve tekniklerle birlikte uygulanmasıdır.

○ Bu mücadelede, düzensiz taktik ve stratejilerin, **terör eylemlerinin**, siber teknoloji tabanlı saldırıların, sosyal medya araçlarının, manipülasyonun, **gelişi güzel vahşet ve şiddet eğilimli devlet dışı aktör faaliyetlerinin**, insansız araçlarla destekli küçük taktik birliklerce gerçekleştirilen nokta hedefli operasyonların, düzensiz göçlerin, ekonomik yaptırımlar ile belirli bir siyasi hedef doğrultusunda gerekli koordinasyon tedbirlerinin kullanılması da yöntemler arasındadır.

Bugün savaşlar, devletlerin tekelden çıkmış, **devlet dışı aktörlerin** de müdahil olduğu, her türlü taktik ve tekniğin yenilenerek kullanıldığı, **teknolojinin** belirleyici olduğu mücadelelere dönüşmüştür. Bu dönüşümle birlikte **güvenlik kavramı** da değişerek **ticarileşmiş** ve pazarlanabilir bir **hizmet** haline gelmiştir.

¹⁰ Toptaş, E. (2015). *Harbin Doğası ve Karakteri Bağlamında Hibrit Savaş*. Milli Güvenlik ve Askeri Bilimler Akademik Dergisi. 2 (8). s.1-17

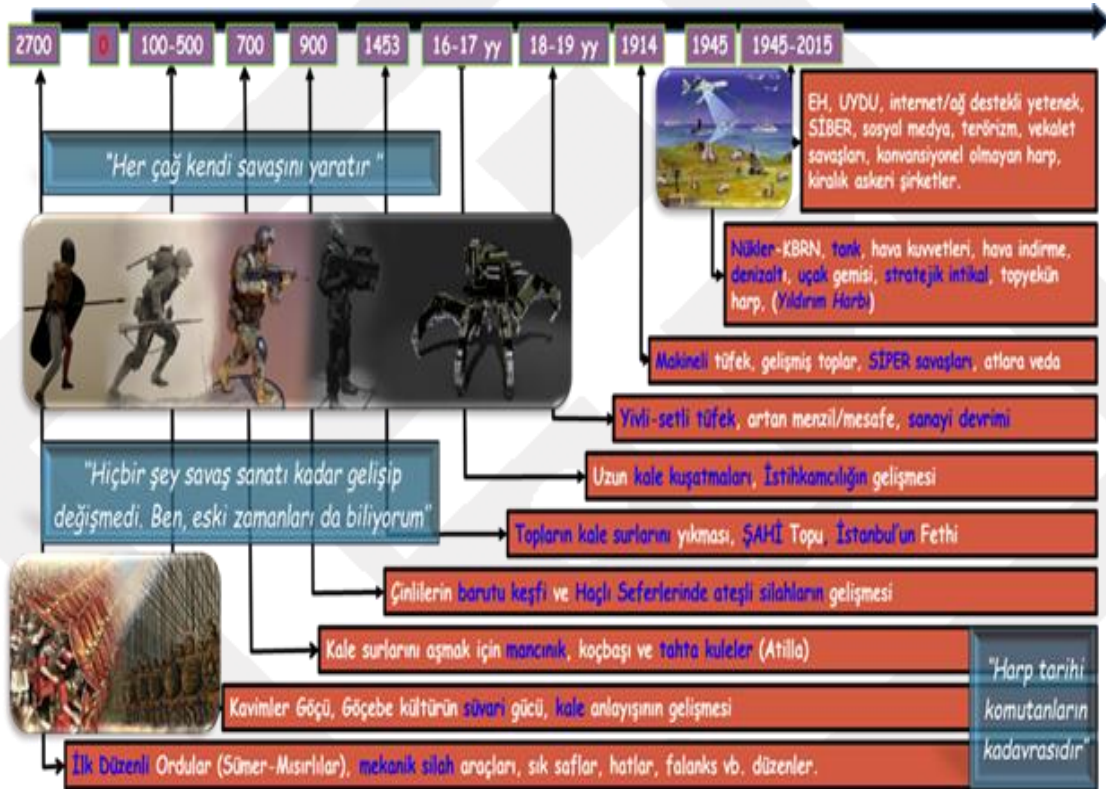

Bu minvalde geleceğin muharebelerini anlayabilmek için, savaşı, etki eden birçok husus ile birlikte ele almak, mücadelenin değişimi ve dönüşümü kapsamında irdelemek gerekir.

Bu kapsamda; bir başka teorisyen olan Dr. Andrew F. Krepinevich tarih boyunca, teknolojik değişim ve gelişimi, sistemler geliştirilmesini, operasyonel yenilikleri ve organizasyonel uyumu kapsayan **10 Askeri Devrim** yaşandığını iddia etmiş; bunları da piyade, topçu, denizde ateş devrimi (deniz platformlarının silahlandırılması), tahkimat, barut, Napolyon tarzı, kara harbi, bahriye/deniz harbi, iki dünya savaşı arası makinalaşma-havacılık-bilgi teknolojileri ve nükleer devrim olarak sıralamıştır.¹¹

Şekil.1: Dr. Andrew F. Krepinevich'in On Devrim'nden faydalanılarak hazırlanmıştır.

Dünya tarihinin son 350 yılına bakıldığında; ekonomik, sosyal, toplumsal ve özellikle teknolojik boyuttaki gelişmelere bağlı olarak; savaşan taraflar, savaşların amaçları, stratejiler ve savaşın icra ediliş şeklinin değişimlere maruz kaldığı ve harplerin evrim geçirdiği görülmektedir. Krepinevich gibi teorisyenlerin büyük bir çoğunluğu da harplerin bu evrimini; teknolojideki gelişmelerin, silah ve silah sistemlerine olan etkisi ile geliştirilen stratejiler merkezinde açıklamaya çalışmıştır.

¹¹ Krepinevich, Andrew. 1994. "Cavalry to Computer the Pattern of Military Revolutions." National Interest (37). (Erişim tarihi: 07 Haziran 2018) <http://nationalinterest.org/article/cavalry-to-computer-the-pattern-of-military-revolutions-848> aktaran Ökten, T. (2018). *Askeri alanda Devrim'in Türk silahlı Kuvvetleri'nin PKK terörizmi ile mücadelesine etkisinin analizi* (Master's thesis, TOBB University of Economics and Technology, Graduate School of Economics and Social Sciences)

Bu kapsamda, tüm çatışma ve muharebelerde askerin vazgeçilmezi olan **hafif silahların günümüze kadar ki gelişimine** göz atacak olursak genel olarak şunlar ifade edilebilir;

◆ Kabileler arasında cereyan eden savaşlar, savaşçıların doğadan bulabildikleri cisimleri silah olarak kullanmalarıyla gerçekleşmiştir. Bakır, demir ve bronzun işlenmesiyle çeşitli harp silah, araç ve gereçleri geliştirilmiştir. **Barutun** icadını takiben **askeri devrim** olarak nitelenen **ateşli silahlar** tarih sahnesinde yerini almış, savaşın **öldürücülüğü** ve **muharebe sahasının derinliği** artmış, yeni taktik ve tekniklerin geliştirilmesi zorunlu hale gelmiş, **muharebe düzenleri** değişmiştir.

◆ Ateşli silahlar¹² denince, genellikle bir kişi tarafından taşınan küçük silahlar akla gelse de ateşli silahlar barut gazının itici gücü ile mermi atan bütün silahlardır (Top-tüfek-tabanca gibi her türde ve her boyuttaki silahlar).

◆ İlk başlarda havai fişeğe benzer bir yapıda eğlence maksadıyla kullanılan “barut,” 800’lü yıllarda keşfedilmiş, 900’lü yılların başında ise barut bombaları mancınık yardımıyla atılarak askeri alanda kullanılmıştır.

◆ **Barutun itici gücünden** istifadeyle ilk kullanılan **ateşli silahlar**, 13’üncü yüzyılda **Çin’de** kullanılan **toplar** olmuştur. Ateşli silahlar genel olarak 14’üncü yüzyıllarda Araplara, Türklere ve Avrupa’ya geçmiştir.

◆ **Tüfeğe benzeyen ilk ateşli silah** ise 14-15’inci yüzyıllarda yaygın olarak kullanılmaya başlanan “arkebüz” olarak adlandırılan küçük bir toptur.

◆ Erken dönem tüfekler **doldurulması birkaç dakika süren** ve ancak **100 metreye** kadar etkili olan silahlardır. 17’nci yüzyıla gelindiğinde ağızdan doldurulan, **çakmaklı ateşleme sistemine** sahip, kullanımını görece daha kolay ve **atış sürati artan** tüfekler geliştirilmiştir. Özellikle **mühimmat** ve **menzilde** kaydedilen gelişmeler ile namluya açılan yivler neticesinde 19 ve 20’nci yüzyıllarda tüfekler üstten tek tek doldurulan halinden bugünkü haline gelmiştir.

◆ **Ateşleme sürati, isabet oranı** ok ve yaya **göre artmaya** başladığında, **tüfeğin etkinliği** ve **kullanım yoğunluğu** da artmıştır.

¹² Ateşli Silahlar ve Bıçaklar ile Diğer Aletler Hakkında Yönetmelik; **Silah:** uzaktan veya yakından canlıları öldürebilen, yaralayan, etkisiz bırakan, canlı organizmaları hasta eden, cansızları parçalayan veya yok eden, ruhsata tabi araç ve aletlerin tümünü, **Ateşli silah:** mermi çekirdeği veya saçma tabir edilen özel şekil ve nitelikteki maddeleri, barut gazı veya bu neviden patlayıcı ve itici güç ile uzak mesafelere kadar atabilen silahları, **Tabanca:** Tam otomatik olmamak şartıyla, namlu uzunluğu fişek yatağı hariç otuz santimetreyi ve tüm uzunluğu elli santimetreyi geçmeyen, dumanlı veya dumanlı barut veya bu neviden bir patlayıcı ve itici güç ile gülle, mermi, saçma veya füze ile gaz ya da diğer nesnelere atabilen, belli bir çapta namluya uygun imal edilmiş ateşli silahları, **Tam otomatik silah:** Tetik çekili tutulduğunda birden fazla atış yapabilen ateşli yivli silahlar

◆ Tüfek esasen muharebe sahasında **ilk olarak savunma maksadıyla** kalelerin savunmasında kullanılmıştır. Benzer şekilde birbirine zincirlenen savaş arabaları üzerinde oluşturulan savunma hatlarında da kullanılmıştır.

◆ **Silahın doldurulması** esnasındaki **zaman kaybını** önlemek, **atış süratini** artırmak ve **devamlılığını** sağlamak maksadıyla geliştirilen **yaylım ateşi**, ateş gücünü artırırken maruz kalan tarafın yayılarak birliklerini dağıtmasına neden olmuş, manevra yapması gereken birlikler hareket kabiliyeti kazanmak zorunda kalmış ve **küçülmüştür**.

◆ **Yaylım ateşinden ilham alınarak üretilen çok namlulu makineli tüfeklerin** yerine ilerleyen dönemlerde tek namlulu makineli tüfekler icat edilmiştir. Makineli tüfeğin icadıyla birlikte artan zayıat sebebiyle siper savaşları ortaya çıkmıştır.

◆ I. Dünya Savaşı sırasında tetiğe her basılışta hem ateş eden hem de otomatik dolduruş yapabilen **yarı otomatik silahlar** imal edilmeye başlanmıştır. Ancak otomatik tüfekler genel olarak II. Dünya Savaşı'ndan sonra rağbet görmüştür.¹³

19 ve 20'nci yüzyılda, ana hatları ile bugünkü özelliklerine kavuşan hafif silahların, **günümüzde hareket kabiliyetini** sınırlamayan, daha **hafif**, daha **fazla mühimmat** taşınmasına imkân veren (şarjör kapasitesi), doğru **nişan** almayı sağlayan, **atış sürati** yüksek ve **namlu atım ömrü uzun** olacak şekilde geliştirilmesine yönelik çalışmaların devam etmektedir.

3. Geleceğin Muharebe Koşulları

Harplerin evrimi ile halen cereyan eden çatışmalar analiz edildiğinde;

◆ Küresel terörizm, uluslararası organize suç örgütleri, iklim değişikliği, doğal afetler, gıda ve su kıtlığı, sağlık riskleri, plansız kentleşme ve ekonomik dengesizlikler ile yasadışı göçler neticesinde stratejik yığılmalar oluşacağı, bu yığılmaların da etkisiyle yaşam koşullarının kötüleşeceği, kötüleşen yaşam koşullarını iyileştirmek adına gerçekleştirilen söylem ve eylemlerin neden olacağı kaos ve şiddetin yayılma potansiyelinin, hem birey hem de devlet seviyesinde güvenlik kaygılarını arttıracığı, bunun da hem **devlet** hem de **bireysel** bazda **silahlanmayı** hızlandıracağı,

¹³James Diomand.(2004). *Tüfek, Mikrop ve Çelik*. Çeviren Ü. İnce. TÜBİTAK Yayınları, Ankara.;

Feridun M. EMECEN. (2010). *Osmanlı Klasik Çağında Savaş*. Timaş Yayınları, İstanbul.;

Geoffrey PARKER. *Askeri Devrim, Batı'nın Yükselişinde Askeri Yenilikler 1500-1800*, Çeviren Tuncay Zorlu. Küre Yayınları, İstanbul 2006.;

Kenneth CHASE. (2003). *Firearms, A Global History To 1700*, Cambridge University Press.;

G. AGOSTON. (2017). *Osmanlı'da Ateşli Silahlar ve Askeri Devrim Tartışmaları*, İstanbul: İş Bankası Kültür Yayınları.;

◆ Her ortama uyum sağlayan ve anlık taraf değiştiren aktörlerin, dost-düşman ayırımını güçleştirerek belirsizliğin artmasına neden olacağı, bu değişkenlik ve belirsizlik içinde çatışmaların sadece devletlerin tekelinde olan bir unsur olarak kalmayacağı, **çeşitli gruplar arasında da silahlı çatışmaların yaşanacağı,**

◆ Enerji kaynaklarına olan ihtiyaç ve bağımlılığın artmasına bağlı olarak kritik enerji kaynak ve nakil güzergâhlarının kontrolünü ele geçirme mücadelesinin, birçok alanda **farklı amaçlarla yeni ittifaklar** kurulmasına ve **savaşlara evrilebilecek küresel çapta krizlere** neden olacağı,

◆ Gelişmelerin çok hızlı yaşanacağı, barış ve kriz döneminin ayırt edilemeyeceği, ilan edilmiş bir savaş yerine zamana yayılan kısa süreli çatışmalarla mücadelelerin uzatılacağı, **hasımların yıpratılarak tahakküm altına** alınmaya çalışılacağı,

◆ Muharebe ya da mücadele alanının daha da **genişleyeceği** (kara, deniz, hava, zaman, uzay, siber, bilgi, hukuk, kültür, kamuoyu) ve **her yerin temas hattı** olabileceği, bu çerçevede özellikle **meskûn mahaller, tüneller, metrolar ve mağaraların** kullanılacağı, çatışma ve şiddet eylemelerinin daha çok **akıllı şehirlerde sivil halkı da içerecek** şekilde yaşanacağı,

◆ Öngörülemeyen, karmaşık ve belirsiz çatışma ortamlarında, çok daha süratli ve yıkıcı olacak şekilde, özellikle **gayri nizami harp** uygulamalarının, **özel kuvvet** unsurları ile **komandoların, milisler** ile **sivil halkın** yer alacağı,

◆ Mücadelelerde yoğunlukla kendi kendine **yetebilen**, teknolojiye entegre iyi eğitilmiş **küçük taktik birliklerin** kullanılacağı, bu nedenle silahlı güçlerin **teşkilatında** değişikliklere gidileceği, bilgi ve karar üstünlüğünü **şiddetle icraya** döken **küçük taktik birlik** sayısının artacağı,

◆ Özellikle meskûn mahallerde ve intikallerde, **nokta hedefli** operasyonlarla hedeflerin etkisiz hale getirileceği, bu maksatla, **insansız araçlar** ve **hareket kabiliyeti yüksek küçük operasyonel** birliklerin kullanılacağı, bu birliklerin taktik seviyedeki başarılarının **stratejik** seviyede **kararları** etkileyeceği,

◆ Durumsal farkındalığı sağlayan keşif ve gözetleme vasıtalarının, hava savunma sistemlerinin, insansız araçlarla otonom sistemlerin öneminin artacağı,

◆ **Hareket kabiliyeti** ve **manevra yeteneğini arttıran hafif silahlar** ile istihbarat ve bilgi sağlayan sistemlere sahip olan silahlı güçlerin; akıllı şehirlerde, dar sokaklarda, bina ve tesislerde, mağara ve tünellerde cereyan edecek muharebelerde **daha başarılı** olacağı,

- ◆ Özellikle **hafif silahların sivillerce** de kullanılacağı,
- ◆ **Kuralsızlığın** yaygınlaşacağı, **ahlak** ve **etik** kurallarına uyulmayacağı,
- ◆ Askerî birliklerin; muharebe alanındaki **silahlandırılmış eylemci siviller** vasıtasıyla **sınırlandırılabilceği**, aynı eylemci sivillerin **hasım sivil halk için de tehdit** oluşturacağı,

◆ **Sosyo-kültürel** farklılıkların körükleneyeceği, çatışma potansiyeli taşıyan **kutuplaşmanın** bilinçli olarak arttırılacağı, **kutuplaşma** ve **istismarın istikrarsızlığı** yaygınlaştıracağı, yayılan istikrarsızlığa paralel olarak güvenlik kaygılarının da çeşitlenerek genişleyeceği, **istismar edilen** kötü yaşam koşulları ve demografik hassasiyetler nedeniyle, tehdit tanımlamalarına **etnik kimlik** ve **inanç sistemlerinin** de dahil edileceği, işbirliklerinin taraflara yüklediği sorumluluklara bağlı olarak **mezhep odaklı** çekişmelerin **düşmanlığa** evrileceği, tüm bu nedenlere binaen hem silahlı güçlerce **meskûn mahal** muharebelerinde hem de **bireysel güvenliğin** sağlanmasında kullanılan **hafif silahların teminine** yönelik **harcamalarda** artış görüleceği,

◆ Küresel savunma sanayisinde kendini göstermeye başlayan yönlendirilmiş enerji silahları, insansız araçlar, otonom sistemler, yapay zekâ destekli sistemler, elektronik savaş vasıtaları, uzaya konuşlu silah sistemleri, kimyasal ve radyoaktif saldırılar, bilgi harbi uygulamalarına ilave olarak tehdit değerlendirmelerine, **devlet dışı aktörlerin ağır silahlara erişebilmesi** ile **bireysel silahlanmanın da** dahil edileceğini değerlendirmek yanlış olmayacaktır.

4. Geleceğin Muharebelerinde Hafif Silahların Yeri

Belirsizlik ve jeopolitik rekabetin savaşılar varabilecek potansiyeli; kriz zamanlarında **hayatta kalmayı**, yani **güvenliği**, **devlet için olduğu kadar bireysel** boyuta da öncelikli hale getirmektedir. Bu önem ve öncelik de **silahlanmayı** zorunlu kılmaktadır.

Bu zorunluluk, dünyanın gözü önünde cereyan eden muharebeler, terör eylemleri, sivil halk hareketleri, ekonomik dengesizliklerden kaynaklı gelişmeler ve adli vakalarla birlikte ele alındığında, **hafif silahlara** olan **ihtiyacın artarak devam edeceği** öngörülmektedir. Bu kapsamda;

◆ Muharebelerin; dağınık ve geniş alanlarda, **temasların ise kısa mesafelerde**, hareket ve görüş şartları **kısıtlı arazilerde**, **mağara** ve **tünellerde**, yoğunlukla **meskûn mahallerde** yaşanacağı,

◆ Kullanıcısına **hareket serbestliği** sağlayan, **isabetli atış** yapmasına ve **hızlı reaksiyon** göstermesine imkân veren, daha **hafif** ve daha **ergonomik**, çok maksatlı kullanılabilen, **yenilenebilir**, entegre harp araç, silah ve sistemlerine sahip olan silahlı güçlerin başarılı olacağı,

◆ Etkin hafif silahlarla donatılmış, şiddetli icra üstünlüğüne sahip, **özel kuvvetler** ve **komandalar** ile **küçük taktik birliklerin** daha çok kullanılacağı, silahlı güçlerin teşkilatlanmasının bu yönde gerçekleşeceği,

◆ Müşterek operasyonlar nedeni ile **tek er** seviyesinde **kullanılan silah ve teçhizatlar** da **birlikte çalışabilirlik** ve **uyumun** önem kazanacağı,

◆ Sürdürülebilirlik kavramının özellikle **yedek parça** ve **mühimmat** başta olmak üzere her alanda karşılanması gereken bir koşul olacağı,

◆ Birlikte çalışabilirlik, uyumluluk ve lojistik gerekliliklerin; **hafif silah** özelinde de ağırlık, **çap**, **hazır bulunurluk**, **mühimmat**, **bakım**, **yedek parça**, **entegre** edilebilir sistemler (dübün, lazer işaretleyici vb.) gibi konularda **standardizasyonu zorunlu** kılacağı, tek erin **görev** ve **etki alanını** arttırmaya yönelik **piyade silahları** geliştirileceği,

◆ Bilginin anlık paylaşımı ve görselleştirilmesi neticesinde durumsal farkındalığı artırılan **tek ere**, **sürat** ve **şiddetli icra** yeteneği kazandırılmasının amaç edinileceği, tek erin bir **platform** haline dönüşeceği,

◆ Küresel ısınma, artan şehirleşme, kitlesel göç ve sosyo-kültürel farklılıkların istismarından kaynaklı kutuplaşmanın, **birey** bazındaki **tehdit algısı** ve **güvenlik** değerlendirmelerinde de değişime neden olacağı,

◆ Çatışma ve şiddet olaylarında **silahlanmış sivillerin de** kullanılacağı, silahlara kolay erişimin özellikle devlet dışı aktörler arasındaki çatışmaları körükleyeceği,

◆ Yukarıda sunulan bilgiler ışığında; geleceğin muharebe ve rekabet koşullarına uygun olarak, **birey** ve **devlet** boyutunda tehdit algısı ve güvenlik değerlendirmelerinin dinamik yapısı dikkate alındığında, **hafif silahlara** olan **ihtiyacın** artarak **devam edeceği** değerlendirilmektedir.

Bu artışın doğal bir sonucu olarak, muharebelerin karakterini değiştiren **askeri devrim niteliğindeki ateşli silahların** geliştirilmesine ve üretimine yönelik yatırımlarda da artış görülecektir.

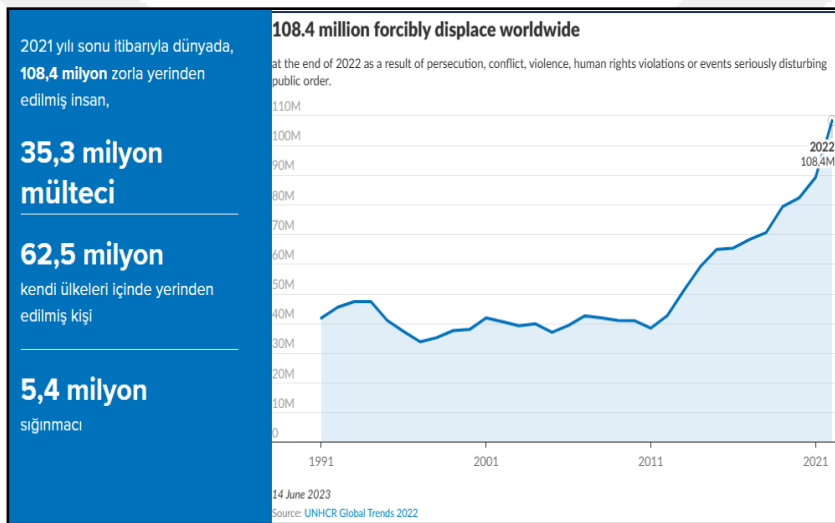
Bu bağlamda; mevcut imkân ve kabiliyetlerle mühendisler değerlendirildiğinde, çok kısa bir sürede hafif silah tasarlayarak üretecek **teknik kapasiteye ulaşmak mümkündür**. Ancak tasarım ve üretim **hayal gücünden ziyade geleceğin muharebe ortamında harekât ihtiyacını karşılamaya ve ömür devri süresince sağlanacak operasyonel lojistik giderlerin sürdürülebilmesine** dayandırılmalıdır.

Zira savunma sanayi ürünlerinin müşterisi silahlı güçlerdir ve silahlı güçlerin ihtiyacı ise **harekât ihtiyacına göre şekillenir**. **Harekât ihtiyaçları** ise; aklın akıl ile mücadelesi kapsamında ve **silah teknolojilerindeki** gelişmeler paralelinde sürekli değişime maruz kalarak çeşitlenmektedir. Bu değişim ve gelişim ateşli silahlara da yansımaktadır.

Harekât ihtiyacından bağımsız olarak, bireysel silahlanma kapsamında, özellikle **kişisel güvenlik, spor ve avcılık** gibi nedenlerle, silahlı güçler dışında da insanlar hafif ve ergonomik yapıda geliştirilen hafif silahlara sahip olmaya çalışmaktadır.

5. Bireysel Silahlanmaya Yönelik Genel Değerlendirme

Tarih boyunca insanlar; bölgesel ve dönemsel olarak, etnik ve inanç farklılıkları, silahlı çatışmalar, doğal afetler, ekonomik ve siyasi nedenlerle topraklarını terk etmek zorunda kalmıştır. Günümüzde de dünya genelinde artan iklim, su ve gıda sorunları ile sürdürülemez hale gelen ekonomik dengesizlikler, artan etnik ve inanç temelli şiddet olayları bu zorunluluğu perçinlemiş, ulaşım imkânlarının kolaylığı, bilişim ve iletişim teknolojilerindeki gelişmeler ile küreselleşme ise kitlesel göçlere uluslararası bir boyut kazandırmıştır. Nihayetinde uluslararası boyuta taşınan göç, sınır güvenliğini, halkın huzurunu, ekonomiyi, siyasi yapıyı tehdit eden bir güvenlik sorunu haline gelmiştir.

Şekil.2: Yerinden Edilmiş İnsan ve Zaman Durumu¹⁴

¹⁴ <https://www.unhcr.org/tr/> (Erişim tarihi: 14 Eylül 2023)

Yaşanan olaylara bakarak geleceği öngörmeye çalışan akademisyen, ekonomist ve düşünürler arasında yer alan **Jacques Attali**;¹⁵ dünyanın gelecekte çok daha kalabalık olacağını, kalkınmış ülkelerin nüfusunun yaşlanacağını, üretimin düşeceğini, yaşamın kentlerde yoğunlaşacağını, enerji-su-gıda ile ham madde tüketiminde büyük artış yaşanacağını, iklimin değişeceğini ve doğal kaynakların seyreleceğini, genç nüfus artışının geri kalmış ülkelerde gerçekleşeceğini, birçok sektörde ve alanda, üretim ve hizmette bireyselleşmenin/özelleşmenin artacağını, çok boyutlu-kaotik ve karmaşık çatışma döneminin başlayacağını ve hatta, siyasi haritaların değişeceğini, güç merkezleri ile bölgesel ve küresel hegemon güçlerin el değiştirebileceğini öngördüğünü ifade etmektedir.

Attali'nin kısaca değinilen değerlendirmeleri ile bu çalışmada **Geleceğin Muharebe Koşulları başlığı altında** yer alan öngörüler birlikte ele alındığında;

- ◆ Büyük devletlerin enerji kaynaklarını ellerinde tutma gayretlerinin,
- ◆ Mezhep odaklı bölgesel güç mücadelelerinin,
- ◆ Yükselen terörizmin ve şiddet eylemlerinin,
- ◆ Kitlemel göçler ile ekonomik dengesizlikler nedeniyle kötüleşen yaşam koşullarının,
- ◆ Göç edenlerin entegrasyon sorunlarının,
- ◆ İstismar edilen sosyo-kültürel farklılıklara bağlı istikrarsızlıkların,
- ◆ Değişen tehdit ve güvenlik değerlendirmelerinin **bireysel silahlanmayı daha da artıracığı** kıymetlendirilmektedir.

Kişisel güvenliğin sağlanması noktasında; dünya genelinde **artan bireysel silahlanma** ile yaşam koşullarını iyileştirmek için göç eden veya zorla yerinden edilen insanların **entegrasyon sorunu**, **kendini güvende hissetmeyen diğer bireyleri de silahlanmaya zorlamaktadır**.

Bununla birlikte **spor yarışmaları, av merakı** gibi nedenlerle **silah sahibi olan insanların**, entegrasyon sorunu ve istikrarsızlık gibi nedenlerle kendilerini tehlikede hissettiklerinde caydırıcılık maksadıyla edindikleri silahları kullanma eğiliminde olmaları silahlanmayı daha fazla körüklemektedir.

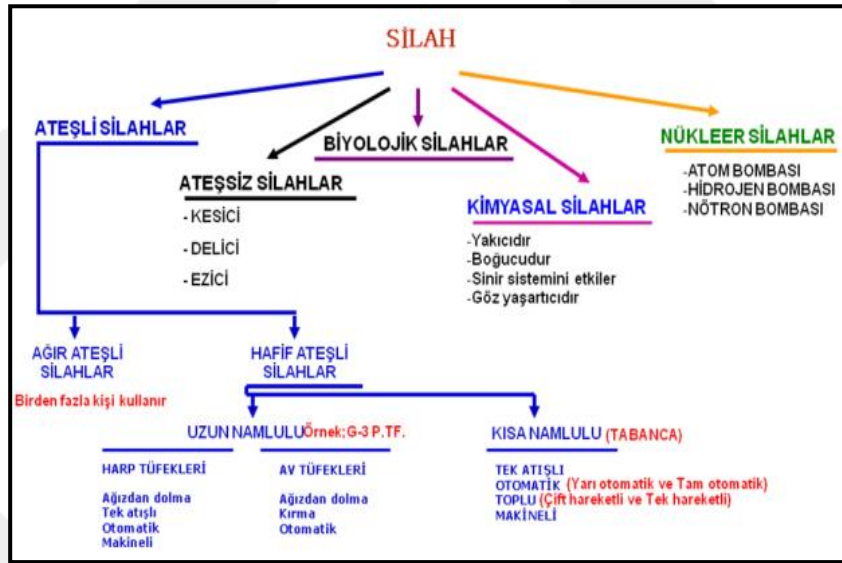
¹⁵ Fransız, Jacques Attali, "Geleceğin Kısa Tarihi" adlı kitabı

6. Sonuç

Ateşli silahların gelişimiyle; piyadenin önemi artmış, ordular büyümüş ve fakat birlikler küçülmüş, özellikle yaylım ateşi kullanılan taktiklerin değişmesine neden olmuş, atış süratindeki artış ve makineli tüfek zayıfları artırmış, cepheler genişlemiş, derinliği artmış, siper muharebeleri yaşanmış ve lojistik daha da önem kazanmıştır.

Muharebelerin seyrini değiştiren, dolaylı veya dolaysız olarak birçok alanda gelişmelere neden olan ateşli silahlardan **ağır silah**¹⁶ ve **hafif silah**;¹⁷ hangi teknoloji kullanılırsa kullanılsın (lazer tabancası, elektrik tabancası, şok tabancası, **insansız araçlar üzerine monte edilerek vb.**) güvende hissetmek söz konusu olduğunda vazgeçilemeyecek kategoridedir.

Şekil-2: Silahların Sınıflandırılması¹⁸

Ateşli silahlar ailesinde yer alan ve bu çalışmaya konu olan **hafif silahların**, görünüşleri benzer olsa da kalibre, namlu uzunluğu, kurma mekanizması vb. farklılıklara göre kullanım maksatları (Saldırı, uzun mesafeden etkisiz hale getirme, yakın savunma, ateş üstünlüğü sağlayarak baskılama vb.) değişmektedir. Hafif silah ailesi içinde yer alan tabancalar ise; kişisel koruma, yakın muharebe ve piyadenin zor durumdaki yedek silahı olarak tüm profesyonel ordularca piyade silahlarının yanında kullanılmaktadır.¹⁹

¹⁶ **Ağır Ateşli Silahlar:** Birden fazla kişi tarafından veya çeşitli vasıtalar yardımıyla kullanılan ağır ve tahrip gücü yüksek olan uzun menzilli” silahlardır. Örneğin, uçaksavar, havan, top, tank, roket ve buna benzer silahlardır.

¹⁷ **Hafif Ateşli Silahlar:** Bir kişi tarafından kullanılabilen, tahrip gücü daha az olan ateşli silahlardır. Örneğin, **tabanca, tüfek, makineli tüfek** ve buna benzer silahlardır. Hafif Ateşli Silahlar; **uzun namlulu** ve **kısa namlulu** ateşli silahlar olmak üzere iki alt gruba ayrılmaktadır

¹⁸ <https://www.guvenlikkursu.com/wp-content/uploads/2021/10/SILAH-BILGISI-VE-ATIS-Ders-Notlari.pdf>, (Erişim Tarihi: 12 Eylül 2023)

¹⁹ <https://www.defenceturk.net/piyade-silahlarina-genel-bakis>, (Erişim Tarihi: 13 Eylül 2023)

Belirsizliğin hâkim olduğu, çok farklı ve değişken aktörlerin bulunduğu, zaman ve mekânca boyutların genişlediği geleceğin muharebe koşullarında ve **özellikle meskûn mahallerde**, büyük kentlerde, binalarda, mağara ve tünellerde cereyan edecek olan muharebeler ile özel maksatlı **nokta hedefli görevlerde**/operasyonlarda/harekâtlarda etkin rol alacak olan **görev odaklı teşkilatlanmış** küçük taktik birlikler, **özel kuvvetler**, **piyade birlikleri** ve **komando** birlikleridir. Bu birliklerin **başarısı**, önemi her geçen gün artan **hareket serbestliği**, **hız**, **çeviklik**, **sürdürülebilirlik**, **müştereklik**, **uyum** ve **yenilenebilirlik** kavramları üzerine inşa edilmektedir. Söz konusu kavramların bir gereği olarak **tek erin; silah, mühimmat** ve **teçhizatının** geliştirilmesi kapsamında **hafif silahların iyileştirilmesine yönelik çalışmalar** yapıldığı bilinmektedir.

Bu çalışmalar ile halen devam eden Ukrayna-Rusya ve İsrail-Hamas Savaşlarında meskûn mahallede, tünellerde cereyan eden çatışmalar ve küçük taktik birliklerce gerçekleştirilen nokta hedefli operasyonlar dikkate alındığında **hafif silahların geliştirilmesinde** şu hususlara önem ve öncelik verilmelidir.

- ◆ Silahların atış sıhhati, atım sürati, isabet oranı, hedefteki etkisi ve şarjör kapasitesi arttırılmalı, namlu ömrü uzun olmalı,
- ◆ Silah ağırlığı azaltılmalı, bu kapsamda plastik şarjör kullanılmalı,
- ◆ Beka ve manevra kabiliyetini artıracak, hareket kabiliyetini kısıtlamayacak, taşıma kolaylığı sağlayacak şekilde ergonomik olmalı,
- ◆ Bakım ve idamesi ekonomik olmalı, tedarik edilen silaha yönelik olarak silahlı kuvvetlere bakım-onarım yeteneği kazandırılmalı, sahra sökümü ve takılması kolay olmalı, özel avadanlığa ihtiyaç duyulmamalı, ömür boyu yedek parça desteği garanti edilmeli, depo seviyesi bakım desteği sağlanmalı,
- ◆ Parçaları birbirine uyumlu – karşılıklı değiştirilebilir/çalışabilir olmalı,
- ◆ Gece görüş cihazları, lazerli nişangahlar ve aksesuarlar takılabilmeli,
- ◆ Gece ve gündüz, zor hava şartlarında, hareketli ve sabit hedeflere, hedef göstermeden, mevzi gerisinden ve/veya bina köşesinden ateş edebilmeli,
- ◆ Her iki elle de kullanılabilir olmalı,
- ◆ Kullanıcıların ortalama fiziksel özelliklerine yatkın bir tasarım içermeli,
- ◆ NATO ve gelişmiş ülkelerde de kullanılanlarla uyumlu olmalı,
- ◆ Tetik korkuluğu genişletilebilir veya çıkarılabilir olmalı,
- ◆ El, kabza/tetikten ayrılmadan, emniyet ve atış düğmesi ayarlanabilmeli, emniyet ve atış ayar düğmesi her iki tarafta olmalı,

- ◆ Nişan hattı ayar aparatı silah başına bir adet olarak tedarik edilmeli,
- ◆ Zorlu iklim (yağmur, kar, nem, aşırı sıcak ve soğuk) ve arazi (kum, çamur, toz vb.) şartlarında çalışabilen, her türlü hava koşulunda eldivenle veya çıplak elle kullanılabilen, çok soğuk havalarda parmağa yapışmamalı,
- ◆ Müştereklik ve lojistik gereklilikler çerçevesinde makinalı tabancalar ile tabancalarda kullanılan mühimmat aynı olmalı,
- ◆ Düşman eline geçmesi halinde kullanılmasını engelleyecek şekilde otomatik devre dışı kalmasını sağlayacak emniyet sistemi özelliklerine sahip olmalı,
- ◆ Rüzgâr, basınç, sıcaklık ve mesafe bilgilerini tespit edebilmeli, kullanılan silah sistemi ve mühimmatın balistik bilgilerinin yüklü olduğu, nişan alınan noktaya göre mermi yolu/nişan noktası hesabı yaparak, ilk atışta isabet kabiliyeti kazandıran, görüntüyü kaydedebilen akıllı atış kontrol sistemleri kullanılabilmeli,
- ◆ İnsansız araçlara ya da robotlara monte edilebilecek şekilde modüler olmalıdır.²⁰

Ayrıca; muharebelerin daha çok meskun mahallerde ve tünellerde cereyan edeceği, bu muharebelerde özel küçük taktik birliklerin kullanılacağı, sivillerin bu çatışmalarda yer alacağı, ekonomik ve kültürel farklılıklar ile kitlesel göçlerin bir sonucu olarak şiddete varan halk hareketliliklerinin artacağı ve buna bağlı olarak hafif silah ilişkin bireysel silahlanmanın ve silah üretimine yönelik yatırımların artacağı öngörüsüne binaen **hafif silahlarda kullanılacak mühimmatlara olan ihtiyacın da giderek artacağı** değerlendirilmektedir.

²⁰ Söz konusu özellikler, güvelik güçlerince son dönemde alımı yapılan silahlar ile halen envanterlerinde bulunan ve kullanımına devam eden silahların özellikleri ve silah üreticisi firmaların satışları üzerinden yapılacak değerlendirmelerle geliştirilerek detaylandırılabilir.

